

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՔԱՅՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պատկերի համար 1 տարբեր թվերով
Եւրոպայի և այլ տեղերի համար 5 Փրանկ
» » » » 2 »
Հատուկ կը ծախուի
Տնօրէնութիւնն ինք կը վճարէ փոստի ծախքը
Բաժնորդագրութիւնները կը սկսին ամսագրութիւններէն (Ն. Տ.)
Նամակ և ծրար պէտք է զրկել հետեւեալ հասցեով. M. POR-
TOUKALIAN, rédacteur du journal Arménia MARSEILLE (France)

Գ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 83
1888 ՅԱՆՎԱՐ 9
ՄԱՅԻՍ 28 (Ն. Տ.)
ՆԱԲԱԾ
Կը հրատարակուի Ղ. և Նրթ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ
մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւններն :
Պարտաւոր չէ վերագրածունել չհրատարակուած ձեռագիրներն :
Մանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով :
Մանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիւմ կարծէ : 1 գլխագիրը 2
սանդիւմ :
Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau de la
Rédaction (Rue Vacon, 50)

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹԻՒՆ
Ձգողութիւն. — Մի ԲՅՈՒՅ Բանձնաժողով
Արմենիայի գործերին համար. — Սեր-
բապետութիւն ի Մուշ. — Հայեր ի Թիւրքի-
ա. — Նուիրատուութիւններ. — Մի քա-
նի տեղեկութիւններ Բ. մասնա գաւառին
վրայ. — Նամակ Ամերիկայի Միացեալ-
Նահանգներէն (Ֆրէգո). — Փարիզեան Հայ
բժիշկներն. — Արտասահմանի լուրեր. —
Մանուցումներ. — Բանասիրական (Երկու-
տապատակ Հայեր) :

ԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի օտանտան գեսպանատու-
նը կը ջանայ ձեռք տանել մի քանի
Հայեր և անոնց միջոցով ստորագրել
տալ մի հանրապետական մէջ գրու-
նաւած թիւքազպատակ Հայերին :
Այդ հանրապետական ստորագրողներն
գոհանալով իրեն յայտնելով Սուլթա-
նի կառավարութեան, պիտի բազմ-
քան Եւրոպայի մէջ եղած այն հրատա-
րակութիւններն զէմ որոնք կը ներ-
կայացունեն իրենց Հայաստանցի ա-
րեւակիցներն ունեցած ողբերկ վիճակը
հարստահարութիւններն պատճառով :
Առ այժմ բաւական կը համարենք
միայն զը ուշացունել մեր հայրենա-
կիցներ օրպէս զի չգործուն թակարդի
մէջ : Իսկ եթէ գտնուին Հայ անուն
կրող անոնք որ զանազան շահերի ա-

կնկարութիւններով զիջանին մի այդ-
պիսի սփռաղ ործութիւնն անել իրենց
Մայր-Հայրենիքի շահերին դէմ, աղ-
գըն ամբողջ անէ՛ծքով պիտի յիշէ ան-
շուշտ իրենց անուններ և տարակոյտ
չկայ որ ի վերջոյ պիտի խայտառակ-
ուին տշխարհի տաշխ :
Ինչպիսի ճնշումներ կը դարձա-
գրուին արդեօք Արմենիայի Հայերին
վրայ այսպիսի հանգամանքներն մէջ
Երբ ջանքեր կը լինին նոյն իսկ Ֆրան-
սայի աղաւթ հոլին վրայ զանազան տե-
սակ ճնշումներով ստորագրութիւն
խել ինչպատ թիւքք կառավարու-
թեան և պառակտումներ յառաջ բե-
րել մեր մէջ :
Աւելորդ կը համարենք այստեղ
երկար դրել զգուշութեան համար զի
յոստով եւք թէ այդ պիտի ազդաշնայ
ջանքեր ապարդիւն մնալու կը դա-
տապարտուին ֆրանսայեան Հայերի
հայրենասիրութեանն շնորհով :
Մ. Փ.

ՄԻ ՔՆՆԻՉ
ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ԱՐՄԵՆԻԱԻ ԳՈՐԾԵՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

«Թայմըզ» լրագրի յունիս 4ի թը-
ւին մէջ կը կարդանք հետեւեալ հե-
ռագիրը :

Մէջ որ երբ Սապարթուլա՛ լսէ թէ Սէրուսի
մէջ Հայ ասպատակներ կան, խելոյն մեր
վրայ խուճ մը պիտի զրկէ զմեզ ոչնչա-
ցընելու համար և այն տեսն իւրաքան-
չիւր Հայքս տառնցփորդ պապններու պի-
տի չմեռնիմք. և թէ սա արդիւնքն ալ
պիտի ունենայ որ օր մը մեր գործոց
Հայ պատմութեան մէջ կարելի է անկիւն
մը չնորհուի : չեմ ըսեր թէ բարձր տեղ
մը բռնէ : Ես այսպէս կը կարծեմ : Թե-
րեւ մեր մահուանէ վերջն ալ ուրիշներն
օրինակ առնուն : զորքեն մեզի պէս և
վերջապէս նահատակութեան արժանա-
նան ինչպէս որ մենք ալ քիչ տեսնէն պի-
տի ընդունիմք մեր վարձատրութիւնը որ
պիտի լինի «Մահ առ Սէր Հայրենեաց» :
Մարդուս կեանքը յաւիտենական չէ : Կը
յուսամ որ իմ տկար խորհրդովս և ձեր
կարիճ ձեռքերովը մեծամեծ կորուստ-
ներ տարու յաջողինք եթէ կամի Աստ-
ուած, և ահա այն տեսն անմահ պիտի
լինին մեր քաջագործութիւնները ու պի-
տի զարմանայ տիեզերք մեր նորանշան
գործին վրայ : Թող այն օրուան պայծառ
արեւն վկայ լինի մեր յաղթութեան : Ա-
մենքը մէկտեղ ուրախութեան և ցնծու-

Կ. Պոլիս, յունիս 2
«Զինուորական և քաղաքային պաշ-
տօնատարներէ կազմուած մի Գնդի»
Թանձնաժողով պիտի երթայ քիչ օ-
րէն Արմենիա քննելու համար ժողո-
վրդի իսկական գրութիւնը, կառա-
վարութեան մատուցուած գանգատ-
ներն ստուգութիւնը և կառավարիչ-
ներն զրկած տեղեկագիրներն ու պաշ-
տօնատարների վարմանքը : Թանձնա-
ժողովին պաշտօն յանձնուած է քննել
նաեւ թէ խռովարարութեամբ ամ-
բաստանուած և բանտարկուած տե-
ղացիներն իրօք յանցաւոր են, օտար
հիւպատոսների կամ գործակաւոր-
ների ազդեցութիւնը մինչեւ որ տա-
տիճան պատճառ եղած է գործերի
արդի գէշ գրութեանն Արմենիայի մէջ
և թէ կա՞յ մի յեղափոխական շփոթում
անարգարութեան ճնշման տակ և կամ
օտարի թեւադրութեամբ յառաջ ե-
կած : Կրտսի թէ այդ Թանձնաժողովի
մէջ մի քանի քրիստոնեայ անդամներ
ալ պիտի գտնուին և թէ Բ. Գուռը
այս միջոց ձեռք առած է գոհացում
տալու համար Եւրոպայի ունեցած
կարծիքին Հայերի գանգատներին նը-
կատմամբ :
« Այս միջոցին Հայեր Արմենիայի
զանազան մասերին մէջ կրօնական
թշնամութեամբ և վեճերով բռնուած

են իրար հետ, որով ինչպատ իրենց
համակրութիւն գրաւելու համար որ-
խալ ընթացքի մէջ կը գտնուին : »

ՍՐԲԱՊԴԾՈՒԹԻՒՆ
Ի ՄՈՒՇ

Մուշէն Կ. Պոլսի Պատրիարքարա-
նը զրկուած նամակներ կը հաղորդեն
մի ստորագրելի արտագրութեան լու-
րը : Մայիս 2/4ի գիշերը, մի քանի
հռովմէական Հայեր կոտորելով լուսա-
ւորչական Հայերի եկեղեցուն դուռը,
ներս մտեր և աղբով ապակիներ են
եկեղեցուն խաչ քարերը : Եղեղու-
թիւնը իսկայն իմացուելով, ձերբա-
կալուեր է այդ արտագրութիւն կա-
տարողներէ մին, խաչիկ անուն մի
հռովմէական Հայ, որ բռնատարկուած
է : Եկեղեցին փակուած է այժմ և
պաշտօն չկատարուի այնտեղ : Բնա-
կանապէս զրգուած են լուսաւորչա-
կան Հայերն այս սոսկալի սրբապաղ-
ծութեան, բոլոր քրիստոնեայներէն
յարգուող խաչի նշանին դէմ եղած
այս քստմեղի անարգանքին պատ-
ճառով : Հետեւապէս ցաւալի կռիւ-
ներ անդակաս են այժմ Լուսաւորչա-
կան և Հռովմէական դաւանութիւն-
ներին պատկանող մեր հայրենակից-
ների մէջ ի Մուշ :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԱՍՊԱՏԱԿ
ՀԱՅԵՐ

ՆՈՒՆԻՐ

ԱՌ

ՀԱՅՆԱԶՆ ԵՐԻՏՏԱՍՏՐԳՈՒԹԻՒՆ

Գրեց ՄԻԿՏԻՉ Ա. ԹԻՒԹԻՒՆՃԻՅՅԻ

Վերադրոյ ի Բուսնուգ

(Շար. 82րդ բուսն)

Ահաւասիկ այդ է մեր ռամիկ Հայաս-
տանցիներու համոզումը և զգացմունքը :
Հայր իմ, արդեօք պիտի կարենամք մեր
նպատակին հասնել, ըստ Սահակ խր եր-
կար եղունգներու զաւր մարերով : —Ո՛հ
երբէք, պատասխանեց Պապիկ. մեր վի-
ճակը խիստ վտանգաւոր է : մենք այն-
չափ շահ պիտի ունենանք այս գործին

քի առջեւ ունեցած ընդարձակած աւալ
զաւառէն երթեալ երթեալ ճամբորդները կը
գիտէին : Հազիւ կէս օրը անցած էր, ա-
րեւուն կիզիչ ճառագայթներն կայրէին
ասպատակաց մարմինը : Գաւիթ դիտակի
նման փայլուն տշերտն տեսաւ որ տառ-
նի չափ հետիոտն ֆուրդ աւաղակաց
խուճ մը գէպի Հայոց կողմը կուգային :
Նոքա Սապարթուլա՛ն արբանեակներն էին
որոնք մօտակայ խաղաքան անուն հա-
յաբնակ գիւղի վրայ յարձակելու և Հա-
յերը կողոպտելու մտադիր էին և խաղա-
քան երթալու համար պէտք էր որ ուղ-
ղակի այդ բնական ժայռի առջեւէ անց-
նէին : Ազնիւ ընթերցողաց տեղեկութիւն
մի տալու համար պէտք է յիշեմ թէ Հա-
յաստանի մէջ երբ ֆուրդ աւաղակ խուճ
բեր կը շրջագային, նոքա բնաւ վախ չու-
նին թէ մէկը իրենց դէմ կեղնէ զէնքով :
մինչեւ իսկ Օսմանցի պաշտօնեայներէ ալ
վախ չեն ունենար : Եւ ահա այս անգամ
ալ ըստ իւրեանց սովորութեան գէնքեր-
նին ջորիի մը բեռնուցած, լո՛ւ լո՛ւ ներով
կը շարունակէին ճամբանին և մտքէ ան-
գամ չէին անցուներ որ Հայեր պիտի ել-
նեն դէմերնին պատերազմելու համար :

Կ. Պօլսի Պատրիարքարանէն յատկապէս բազմիկ զրկուած է Բ. Դուռը, խնդրելով որ հեռագրով հրաման զրկուի Մուշի կառավարութեան որպէս զի այդ սրբապետները բռնութիւն ու պատժուին:

Շատ ցաւալի է արդարեւ տեսնել որ Բ. Դուռը կը յաջողի այսպէս իրար հետ կռուելու եւ տարբեր դաւանութեան պատկանող մեր հայրենակիցներ Մուշի մէջ, Բայց որչափ աւելի ցաւալի է տեսնել այդպիսի անձեր Մուշի մէջ որ թէեւ Հայ առաքելական կրօնէս, բայց այնչափ յառաջ գնացած են իրենց ազգային եկեղեցի անարդեւու մոլեռանդութեան մէջ, մինչեւ յանգիւնել մի այդպիսի սրբապետութեան որ նախատեսէ ամբողջ քրիստոնեայ աշխարհին:

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԲԻԱ

Ազգային երեսփոխանական ժողովի նոր նստաշրջանի Ա. նիստը եղած է մայիս 20/1 յունիսին, Պատրիարքին զրկած բացման ճառը կարդացուելով: Ինք Պատրիարքը ներկայ չէ գտնուած այդ նստի որին նախագահած է Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս և բացման ճառը կարդացեր է պատրիարքական Փոխանորդ Գեր. Գէորգ վարդապետ Իւթիւնեան: Պատրիարքը իւր ճառի մէջ քած է թէ «Պատրիարքի բերամասը մեզ վեճակեցաւ բանալ Ազգային ժողովոյ սոյն նստաշրջան» և յայտնած է որ «Պատրիարքական բնարութեանց գործն ալ քիչ օրէն կը կարգադրուի Ազգային ժողովոյ որոշման և բազմանայ համաձայն»: Պատրիարքը ճառին վերջ իւր սովորութեան համեմատ մտղմանքներ և գովեստներ քրտած է Սուլթան Ապտալ-Սուլթանի համար:

Ընդհանուր ժողովի Մայր-Գիւմնիսի գաղտնիքը քուէարկութեամբ բնարութեան է նոյն օր հետեւեալ կերպով.
Թ. Թրեւաքեան Ա. Աստեղապետ
Բ. Ղազարոսեան Բ. »

Քրդաց այս անտարբերութիւնը անշուշտ շատ նպաստաւոր էր Հայ ապագատակաց: Պատրիկ աւագակապեան պատրաստութեան հրամանը տուաւ. ամենքն ալ նապատակի նման ցատկեցին և փոքրիկ ժայռերու ետեւը մէկ մէկ զիրք բռնեցին: Վարդուհի չէր ուզեր հեռանալ Դուռի թովին, իւր շողջողունի աչքը միշտ անոր վրայ էին և անդադար կը նայէին չարախնդաց ժպիտով մը: Քրդաց խումբը հազիւ երեսուն քայլ հեռաւորութիւն ունէր երբ յանկարծ ժայռի մը ետեւէն սկսաւ ձախառամարտը, թշնամեաց խումբը ցիրուցան եղաւ, առանց գիտնալու թէ ո՞ր կողմէ կը տեղան գնաղներն իրենց վրայ: Հայ ապագատակներն անգագար կը շարունակէին իրենց պաշտօնը, իսկ թշնամիք մինչեւ որ գնդերնին ջարդի վրայէն առնելով պատրաստուեցան, արդէն չորս հազի իրենց մէջէն ծանրապէս վիրաւորուած էին, մնացեալներն ալ կատաղի վագեր նման յառաջ նետուեցան որով ստատկացաւ յարձակումն երկու կողման: Վարդուհի հայրենիքը և սիրելի ամուսինը ստատկանող Մօնթէնէկ-ընցի կոնանց նման քաջաբար կը պատե-

Մ. Աղաբէկեան Գ. Աստեղապետ
Մ. Մէլիքեան Ա. Աստեղապետ
Ա. Թընկերեան Բ. »
Ա. Արիւտարեան Գ. »

Երեսփոխան Պ. Մելքոն Պարոնիկեան գրաւոր կերպով աւաջարկած է ժողովին թէ երեսպագէ մի Աթուր չէ կարելի երկար ժամանակ թողուլ առանց պատրիարքի անխնամ վիճակի մէջ, իսկ թէ՛ երեսպագէ մի և թէ՛ Կ. Պօլսի պատրիարքական աթոռներն անկարելի է մէկ մարդով կառավարել: Հետեւապէս քանի որ Սուլթանի հրամանով Յարութիւն եպիսկոպոս պիտի մնայ պատրիարք Կ. Պօլսի, պէտք է երեսպագէ մի պատրիարքի ընտրութիւն անել:

Մի քանի երեսփոխաններ ուղած են ստորագրականութիւն տալ այս խնդրի, բայց ժողովին մեծամասնութիւնը յարմար գտաւ է այս խնդրի վրայ խորհրդակցել նոյն իսկ իրեն, Յարութիւն պատրիարքի, ներկայ գտնուած մէկ նստին մէջ:

— Պատրիարքը Ազգային երեսփոխանական ժողովի գումարուած օրն Մեծ Եպարքոսի ապարանքը երթալով, աղաչեւ է Մեծ Եպարքոսին իր հրաժարական ընդունել առ Սուլթանին: Եպարքոսը խոտուեցաւ է այդ նկատմամբ ձեռքէն եկած ջանքն առնել Պայրամի տօնէն յետոյ:

— Վանի Ազգային Դաւառական վարչութիւնը հեռագրով խնդրեւ է Պատրիարքարանէն որ Գեր. Գրիգորին Եպիսկոպոս Ալէքսանդրեան չհրաժարի իր պաշտօնէ:

— Ազգային Կեդրոնական վարչութեան Բաղաքական ժողովի ատենապետ Սիմոն պէյ Մաքսուտեան հրաժարական զրկեւ է Պատրիարքին: Պատրիարքը նամակով պատասխանեւ է թէ չընդունիր իւր հրաժարական:

ՆՈՒՆԻՐԱՏՈՒՄ Ի ԹԻԻՐԲԻԱ

Սուլթան Ա. Նի ընկերութիւնն զրկուած է 20 ֆր. նուէր Արմենիայի նպաստ-

առքէր, երբեմն իր ձեռնացը մէջ ունեցած հրացանովը և երբեմն ալ այն ահագին ժայռէ զատուած քարի կտորներն արձակելով Քրդաց վրայ: Հիանալի տեսարան, այդ գողորդի արարածը որ իւր հայրենի տնակը եղած տանն այնչափ դժբախտ և երկչոտ աղիկ մ'էր որ ոչ միջին մը վրայ կը կոխէր և ոչ ալ ծաղիկ մը հարուած կուտար, քանզի ոճրագործութիւն կը կարծէր, այժմ ընդհակառակ անդթութեամբ կը վարուէր թշնամեաց դէմ: Եւ յիշաւ ալ այնպէս սկսեւ էր որ ընէր: Քրդաց խումբը վերջապէս ակնառան եղաւ ու համոզուեցան որ իրենց դէմ կուռուցներն Հայեր էին, այն ատեն աւելի եւս կատաղութեամբ յաջողեցան ժայռին ալ կողմը բաւական լաւ գիրք մը բռնել, ձախառամարտը ամբողջ երկու ժամ տեւեց: Խաջօ և Վարդուհի իրենց մարմնոյն մի քանի տեղերէն ծանրապէս վիրաւորուեցան: Իսկ Քրդաց խումբը ամբողջապէս մեռեալ և վիրաւոր տարածուած էր գետնի վրայ:

(Շարունակելի)

տեղու համար: Ֆիլիպէն Պ. Ա. Գաղաթեան 5 ֆր., Սթէրլինկէն (Ամերիկա) մի Հայէ 2 տուար (40 ֆր.), Ուսթըն (Ամերիկա) Ա. Ա. Բասիկեանէ 2 ֆր., Պետերբուրգէն մի ուսանող (Ա.) 95 սանթիմ, Թիւրքիա *** քաղաքէն 20 ֆր., Մանչէսթըրէն մի Հայէ 50 ֆր. և 40 սանթիմ, *** քաղաքէն ուսանողներին և գործակաւարներին մէջ հաւաքուած 40 րուբլ, *** քաղաքի մի քանի Հայ վաճառականներ իրենց մէջ հաւաքելով զրկած են 245 ֆր., X 60 ֆր., մի Հայ երիտասարդ 110 ֆր.:

Նաեւ ուսացանք այս օրեր Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներին Ֆիլադելֆիա քաղաքէն հետեւեալ նամակը 180 ֆրանքով հանգերձ սրմէ 30 ֆրանքը զրկուելով «Հայ Հայրենասիրական քննարկացութեան Ընդհանուր Բարոնագարութեան», մնացեալ 150 ֆրանքը նուիրած է Արմենիայի:

Ֆիլադելֆիա, 16 մայիս 1888

Մեծ. Մ. Փարթուղապետ, խմբագիր և տնօրէն Արմենիա լրագրոյ ի Մարտէլ:

Տեղւոյ Հայ Միութիւնը ազգին մատուցած ձեռնարկին ծառայութիւնները գնահատելով և ուղեւորով ձեռք վորք ի շատէ գիւրութիւն տալ զանաք անվատ շարունակելու, ինձ հրամայեց նուիրել ձեռք Միութեան գանձէն 150 (հարիւր յիսուն) ֆրանքի փոքրիկ գումար մը:

Սոյն գումարին հետք եւս կըզրկեմ ձեռք նոյն Միութեան հրամանով 30 (երեսուն) ֆրանք առաջարկուած Կեդրոնական Բարոնագարի մը ծախքերուն համար:

Կը յուսամք որ տեղի կարող ընկերութիւններ և անհատներ մեծագոյն գիւրութիւններ պիտի տան ձեռք իրենց աւատ նուէրներով, որով կարող պիտի ըլլաք, Պարոն, շարունակել Արմենիան:

Ի գիտաց Հայ. Միութեան Գանձապետ Ճ. Օ.

Մի քանի տեղեկութիւններ Քիւմսի գաւառին վրայ

Արմենիայի 70րդ թուին մէջ կարգացի մէկ թղթակցութիւն որ Քիւմսիէն գրուած էր: Պարտ անձին համարեցի պատասխանել մի քանի տողերով, թէ՛ թղթակցին տուած մի քանի տեղեկութիւնները ճշգրտու և թէ՛ ձեռք ընթերցողներին գաղափար մը տուած լինելու համար այս փոքրիկ և կղզիացեալ գաւառին վրայօք: Նոյն օր Քիւմսի քաղաքականապէս երկուցու կառավարութեան տակ կ'գտնուի և ոչ թէ Խաղաղութիւն Առաջնորդին մեր Յարութիւն չէ վրաժանած այլ բաւական տարիներէ ի վեր է որ հրաժարած է ուղաձոնէ և իր եղբոր որդին Տէր Վարդանը փոխ առաջնորդութեան պաշտօնը կ'իշատարէ: Ինչպէս տեղեկութիւն կառնեմ, այժմ որ կ'ընր մեռել է, ինք

ստորագրութիւն կ'հաւաքէ եղբոր որ վարդապետ ըլլայ: Բողոքականների մասին կ'զրէ Պ. թղթակցը թէ անհետացած են բոլորովին: այս ալ շատ ճշմարիտ չէ զի վարի Բագաւուի գիւղը եօթ տուն կայ բողոքական: տեւրդը կը համարիմ մի առ մի անուն նին յիշել:

Միւսիւր Յովհաննէսի բարի մարդ ըլլալն հեռու է ճշմարտութենէ: Ինչպէս միւսիւր Յովհաննէսը, կան քանիներ եւս ինչպէս Մարէքի Համարը Քոմէրի Պրընք օղի որոնք կ'ընր գործիքներ են քաղաքս գտնուող Թահիր փաշային, ոչ թէ ազգաւոր և լաւ մարդ, այլ զրպարտիչ և կեղեքիչ որ ամեն ձեռքերուն եկած շարիքը չեն խնայեր ազգին դիւստն թափելու համար:

Կրօնական դրութեան մասին կիւմսիէն որ ոչ Գեղապաշտուր և ոչ Միութեանը երես չեն ունեցած այս գաւառակը: պատճառը չէ թէ ժողովրդին լուսաւորուած լինեն է, այլ թերեւս անոնց կողմէ կարեւորութիւն չէ տրուել այնչափ փոքրիկ ժողովրդի մը մէջ մանկ և իրենց կրօնական թակարդները լարել անոնց մէջ:

Կացութիւնին գրէթէ միշտ դէպի պանդխտութիւն կառաջնորդէ: Հող շատ նեղ է: Ներքին գաղթականութիւն անհրաժեշտ — բայց որի հասկըցես, 16 թմի մէջ առաջններն են Արմուայ գիւղերը որ փառաւոր անցեալ մ'ունէին և շատ ցաւալիներ կայ: տոնք ժամանակով հացագործ էին Պոլսի և խիտ հարուստ, իսկ այժմ խիտ տղքատ և թշուառ: Եւ թէ միւթագործութիւն մ'ունին այս գիւղացիք, իրենց ունեցած մէկ հոյակապ Ս. Աստուածածնայ եկեղեցին է որ քարոսկիր է, երեք գմբէթաւոր խորանով, իսկ գաղաղ շատ ցաւալի վիճակ ունի: Երեք քահանայ ունին որոնք բնութիւնը կարծես թէ պատիժ տուած է իրենց: միւր ծեր և զինով, երկրորդը տղէտ և խորանակ, իսկ երրորդին բնաւ խելք չկայ գլուխը: Ինչ կրնայ ըլլալ այնպիսի ժողովուրդ մը որ իրեն կեանքին մէկ մասը պանդխտութեան մէջ կանցունէ: կարծես Աստուծմէ ալ պատժուած է այս գաւառակը որ կողմերս բնաւ ուսումնական ուղեւոր մը չէ եկել և այնպէս կը յուսամ որ երբեք ալ չպիտի գայ:

Մօտեւ Քիւմսի Զաքարիայ գիւղէն եկողները կ'պատմեն թէ ալ անտանելի և անկարելի եղած է աղբի մեր երկիրներ, կառավարութիւնը մեզ շատ կեղեք թէ՛ տրոյ մասին և թէ՛ ազատութեան մասին: ոտքէն ձորէն ժողոված վուշին տատաղներն որ խոտի տնուր միայն ունի, մէն մի քաշին 5 փարս տուրք կ'ունեն: «տուկեր պէտէլին» ալ քիչ ծանրութիւն չէ: Ծնած երեխային մինչեւ խոր ծերունին պէտք է վճարէ: լաւ, բայց ուսուցանելու կ'աւանդուի թէ պանդխտութեան քահանայ մ'եկած էր որ գիւղէ գիւղ կըլլէր իրեն ապրուստին համար և ամեն Հայ ըստ կարի կողմէր, բարեկեցական մէկ շարաթ յառաջ կերթայ Մարէք գիւղ որ տեղւոյն քա-

Հանայէն արձակում առնելով երթալ քաղաք պատարագ ընելու, բայց եկու տես որ տեղեյն կառավարութիւնը առանց խօսակցելու կրնէ զինք բանտ կնեռէ և կհաւատայնեն թէ մինչ այսօր բանտն է . . .

Տեսէ՛ք թէ ի՞նչ աշտուրջ և հրակող (!!!) է Տաճիկը. կարմառնում եւ րօպայիններն վրայ որ թըքին չեն հաւնիր և կըսեն թէ ազէտ է. միթէ չե՞ն տեսներ այս ճարպիկութիւնները որ մեր վրայ կը գործադրէ . . . ձէրճէվօ Թ. Ս.

Ն Ա Մ Ա Կ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻՍՍՅՈՒՆ ՆԱԶԱՐԳՆԵՐԷՆ

Փրէքնօ, 16 մայիս 1888

Մի քանի խօսք իմ հայրենակիցներուս

Երբ կը բէք փայլուն և շրջուցիչ լուրեր ի հայրենիս և յարտասահմանի, նիւթական և բարոյական յաջողութիւնք, որպէս Փրէքնօի Հոյոյ նախանձելի ներկային և յաւալի ապագային, այլուր հրատարակուած ազգօգուտ լիւրեր, հոն կազմուած բարենպաստ ընկերութեան, այն ինչ ընթացակարգ ուսանողի փառաւոր տիրութիւն, մի այլ գրագէտի կամ արտեսագէտի մրցման և յաղթանակի և այլն, բնականաբար կը հրճուիք և ձեր սրտերը կը փառաւորուին: Խեղճ Հայեր, փոխան ձեր սրտերէն խոր հաւատք մը հանելու, կը կարծէք թէ Հայոց արեւն ալ կը ծագի. մօտէն գիտելով պիտի տեսնէք տխուր այլ ճշմարիտ իրողութիւնք թէ հայեր խեղճ են, թշուառ են, եղիկի են իրենց փառաց ամենաբարձր գագաթնակէտին վրայ. ողբալի, արտասուելի արարածներ են. մի՛ շփոթէք ընկղզմիլը լողալուն և բարձրէն անկումը թռչելուն հետ. զոր ինչ կը տեսնէք, յառաջ իմութիւն կործնեցեալ յետագիւնութիւն է. հաւատար մրցում մը չէ այլ չարաչար պարտութիւն, ընթանալ չէ այլ յետադայ ամբօխին մղումն է այն մի քանի քայլը զոր կուտենք. վաղ կամ անագան՝ յառաջողութեամբ ամբօխին օտիկ կոխան պիտի երթայ նա որ չբախր. բայց եթէ բաղդատար կամայ քալէք, ետ կը մնաք. Հայերուս անկ է ամենայն անտարբերութեամբ գիտել մեր ետեւէն եկողաց հասնիլ և մեզ ետ թողալ անցնիլն: Միթէ՞ Հայեր անհատարար առնելով այլ անհատից հետ չե՞ն մրցիր և գերազանցեր երբեմն. եթէ աշխարհ՝ որոյ վրայ կապրիմք, Հայոց նման անհատ անհատականներ միայն անուցանէր, կրնայինք հպարտութեամբ ցոյց տալ թէ Հայեր ընդհանրապէս նշանաւոր տեղ կը դրաւեն. բարեբախդաբար թէ գթաբար, գարս ընկերական է և նորաբուն հոսանքին առջեւ անհատներ և անջատեալ տկար ոյժեր կորակոր կանցնին. իսկ խեղճ Հայը՝ մէկը բւերաւորներու դէմ՝ յաղթանակ պիտի տանի և իր գոյութիւնը ապահովէ. Հայեր աղքատ են, չքաւոր են, խեղճ

են նիւթապէս. կաշխատին կը արքենին անհատարար հարստեալ, ազատիլ այս չքաւորութիւնէ, բարեկեցիկ կեանք վարէլ. իսկ արքեյը կը յաջողին. ո՛ր կը մնայ ընդհանրութեան մեծամասնութիւնը որք չեն կարող առանձին առանձին յաջողիլ, առ ի չգոյէ բաւականին դրամագլխոյ և կառավարող հանճարի. եթէ լինի, հրաշք պէտք է համարիմք. այլ ներկայիս մէջ առ ի չգոյէ միութեան և ընկերակցութեան, աշխարհէս թշուառութիւնը չէ կարելի բառնալ. այլ ինչո՞ւ մեծ մասը Հայոց վրայ կը ծանրանայ, կը ճնշէ, զի ընկերական ընկերակցութեան, միութեամբ կը զուրկ են. հանրութիւնը աղքատութիւնէ կը տառապի զի միութեամբ չահու չեն ձեռնարկեր և անհատարար ալ կաւորութիւններն չօգտեր, գթաբարութիւնք անյաղթելի կը մնան. ընկերութեան ձեռքը ամեն տեղ կը հասնի բայց անհատներն ոչ. շատ զարմանալի է որ Հայոց մէջ ընդհանրացած շահագործական ընկերութիւնք կը պոկսին. ստուարութիւ բարեգործական հաստատութիւնք որո՞նք են որ ետ չեմ գիտեր. Հայեր պէտք ունին ապրուստի, հայրենիքի մէջ կը պակսին այդ միջոցներ. օտար երկիրներ գաղթե՛ն. արդէն կը տառապին շատ մը գաղթողներ. քիչ մը քիչերը չե՞ն որ ապրուստին ապահոված են և ի՞նչ ընէ այն որ մինչեւ իսկ գաղթելու միջոցներէ զուրկ է:

Փրէքնօի Հայոց յաջողութեան մասին Արմենիայի մէջ գրուածը ճիշտ է, բայց Քալիֆօրնիա գաղթելու համար արուած գաղափարը զձեզ չչարժէ. գաղթողներուն դէմ չեմ, ընդհանուր գաղթականութեան ալ բարեկամ չեմ. որոնք որ նիւթական կարողութիւն ունին, այնպիսիք կուգան, ոչ ոք կրնայ արգելել անոնց. բայց ատոնց գաղթ կամ չգաղթ ի՞նչ տարբերութիւն կընէ մնացեալ հասարակութեան վրայ որոնք միևնոյն թշուառութեան մէջ պիտի մնան. այլք մեզի օրինակ թող ըլլան. աղբ, ընկերութիւն, փոքր խումբեր իսկ չեն մնացած որ Քալիֆօրնիայի ներկայ հոգային շահերէն օգուտ քաղելով երկիր չեն առած իրենց ներկայացուցիչներու ձեռամբ. առանց գաղթելու աստեղի շահուն կը մասնակցին: Լաւագոյն չէ՞ փոխանակ գաղթելու որոնք հազիւ ճամբու ծախքի բաւ ստակ ունին, իրենց գըրամը չապրովեամբ չտան ճամբու. միանան, ընկերութիւն մը կազմեն հոս երկիր առնելու. շահու համար (For speculation) ընկերութեան հոգը ըստ հարկին գաղթական Հայոց ապուստանարան կրնայ լինիլ ապագային մէջ. յետոյ եկողներն ոչ անհատարար և ոչ ընկերութեամբ ալ մը հոգ կրնան առնել. հիմա իսկ շատ մը տեղեր անհասանելի թանկ է. ետ չեմ հաւատար Հայոց ընդհանուր միութեան, ո՛չ շահու և ո՛չ բարեգործութեան նպատակաւ, վրան որոյ կը փակեմ այս խնդիր. մինչեւ որ ձեր անհատական և ընկերական շահերը ուսումնասիրէք, աշխարհք կը վերջանայ. բարի

յաջողութիւն կը մաղթեմ ձեզ ի յերկինս, դուք այս կեանքէն չէք որ այս կենաց պէտքերը և պահանջները գիտնաք և գործադրէք այլոց պէս:

Ա. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՀԱՅ ԲԺԺԵՆԵՐԸ

(Շաբ. 82րդ բուկն և վերջ)

22. 1878 թուին
Տիար Տօրոս Թագարեան (Թագար Ս.)
Նիւթ ճառին De la périostite dite albumineuse.
Բնակի յՕրլէան, Ֆրանսա:
Եւ
23. Տիար Տօրոս Թերզանեան (Ա.)
Նիւթ ճառին Des calculs salivaires et en particulier de leur diagnostic.
Բնակի ի Տիլիս, Ռուսիա:
Եւ
24. Տիար Տօրոս Թիրեպեան (Յարութիւն)
Նիւթ ճառին Etude expérimentale sur la conine et ses sels.
Բնակի ի Կլոսի փաշա, Կ. Պօլիս:
Եւ
25. 1880 թուին
Տիար Տօրոս Ալանեան (Անտոն)
Նիւթ ճառին De la phthisie aigue pneumonique.
Բնակի ի Ֆարիզ, Ֆրանսա:
Եւ
26. Տիար Տօրոս Հիւքեարպիւկեան (Կապրանիկ)
Նիւթ ճառին Des températures locales.
Բնակի ի Բերա, Կ. Պօլիս:
Եւ
27. 1881 թուին
Տիար Տօրոս Զարդարեան (Մհրան)
Նիւթ ճառին Du traitement des ulcères par le sous-carbonate de fer.
Բնակի ի Բերա, Կ. Պօլիս:
Եւ
28. 1882 թուին
Տիար Տօրոս Սիմօն (Ա.)
Նիւթ ճառին Contribution à l'étude de la néphrite parenchymateuse de nature rhumatismale.
Բնակի ի Բերա, Կ. Պօլիս:
Եւ
29. Տիար Տօրոս Շանպալեան (Գ.)
Նիւթ ճառին Des fibromes du col de l'utérus au point de vue de la grossesse et de l'accouchement.
Բնակի ի Բերա, Կ. Պօլիս:
Եւ
30. Տիար Տօրոս Նաղալեան (Համարձում)
Նիւթ ճառին De la maladie de Ménière, considérée principalement au point de vue de son traitement.
Բնակի ի Պէշիկթաշ, Կ. Պօլիս:
Եւ
31. Տիար Տօրոս Քիւմաճեան (Մհրան)
Նիւթ ճառին De l'albuminurie consécutive aux frictions cutanées.
Բնակի ի Փարիզ, Ֆրանսա:
Եւ
32. 1883 թուին
Տիար Տօրոս Ալան (Թ.)
Նիւթ ճառին De la tuberculose pulmonaire accompagnée d'accès pseudo-asthmiques.
Բնակի ի Բերա, Կ. Պօլիս:
Եւ
33. Տիար Տօրոս Շերպիեան (Մաքսուտ)
Նիւթ ճառին Etude sur un cas de fibrome malin de la fosse iliaque chez l'homme.
Բնակի ի Բերա, Կ. Պօլիս:
Եւ
34. 1884 թուին
Տիար Տօրոս Խնդիրեան (Խ.-Գ.-Ս.)

Նիւթ ճառին De l'embryotomie au point de vue des souffrances qu'elle cause au fœtus et des moyens de les lui éviter.

Բնակի ի Բերա, Կ. Պօլիս:

Եւ

35. Տիար Տօրոս Թորգոմեան (Վահրամ Թ.)

Նիւթ ճառին Etude clinique sur les accidents observés chez les tuberculeux Brightiques sans tuberculose rénale.

Բնակի յԻսպիւտար, Կ. Պօլիս:

36. 1885 թուին

Տիար Տօրոս Արծրունի (Վահան)
Նիւթ ճառին De l'œdème carpo-métacarpien rhumatismal et de sa pathogénie.

Բնակի ի Ս. Բեդերսպուրկ, Ռուսիա:

37. 1887 թուին

Տիար Տօրոս Մելիքեան (Լեւոն)
Նիւթ ճառին Des indications du raclage de l'utérus dans le cas de fongosités.

Բնակի ի Փարիզ, Ֆրանսա:

Ի վաղուց անտի Փարիզու բժշկական Համալսարանն արձանագրուող հայ ուսանողաց բոլորն ալ եթէ ժամանակին կատարած լինէին իրենց ուսանողական շրջանը, թէ, կրնեմ

1, նոցա երկու երեքն, աւագ, վաղամեակ չի լինէին յուսանողութեան,

թէ 2, քանիներն յողորմը բնաւորութեամբ դասալիք չի լինէին այլ իմն ապարէզ գրկելու,

թէ 3, սմանք Փարիզը թողլով չի գնալին այլուր աւարտել իրենց ուսումը,

թէ 4, մէկ քանին ալ ձանձրունալով իրենց բողբոմեայ դատարկ և ունայն կենցաղէն, կամէին երբեմն աւարտել իրենց ընթացքը,

և թէ վերջապէս 5, մէկ երկուքն ալ կիսատ և թերակատար թողլով չի վերադառնալին իրենց հայրենիքը, ողբալի և վստահաւոր շողիպիլութեամբ խեղճ հասարակութիւնը խափովելու,

Այսօր մեր Փարիզեան հայ բժշկաց թիւը կը լինէր աւելի քան 60 և դուքէ մօտ առ 100:

Միլիթարութիւն է մեզ սակայն, որ սոյն այս ամառ պակասը լրացունելու պատրաստ հայ ուսանողներ պակաս չեն զարգիւս ի բժշկական Համալսարանն Փարիզու. Ուսանողներ, լուրջ և փառասիրտ, ճշմարտագէտ հաստարկ իրենց կոչման. Կ. Պօլսոյ, Կովկասի և Անդրեանուպօլսոյ զուտկներ՝ որք աղգային բժշկականութիւնն աւելի եւս աշխուսեցնելու, աւելի ևս բարձրացունելու վրեժ տենչով, կաշխատին անշուշտ յարածամ յառաջագիւն և հուզ ընդ հուզ աւարտելով իրենց ուսանողական ընթացքը, գալ յաւելու իրենց երէց ընկերաց թիւը:

Տօրոս Վահրամ Թ. Թորգոմեան

Ի Բժշկական Համալսարանէն

Փարիզու

Սկիւտար 24/9 մայիսի 1888

Յ. Գ. Մենք միայն Փարիզու բժշկական Համալսարանէն վկայեալ Հայ բժշկաց ցուցակն յօրինել ուղղելով, այսինքն անոնց միայն՝ որք Համալսարանի բոլոր քննութեանց բովէն ան-

ցած են պաշտօնագրէն և ըստ օրինի, չէինք կարող անշուշտ զուգեւ չնայ զհետ և այն բազմաթիւ հայ բժշկաց անուանքը՝ որք իրենց բժշկական ուսումն այլ և այլ համալսարանաց կամ վարժարանաց մէջ աւարտելով, գնացած են ապա ի Փարիզ աւելի եւս կատարելագործուելու, մնալով հոն քանի մը տարիներ առանց սեւէ քրննութիւն մը կրելու։

Նոյն
(Արեւիք)

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Սօֆիանէն կը հեռագրեն թէ Սօֆիան, Թըրքիայի և Բուսնուդի արհեստաւորներէն կազմուած մի Մասնաժողով թոյլտուութիւն ստացեր է Ճերարտանտ իշխանէն մասնակցելու Փարիզի Յուցահանդիսին։ Միայն թէ Պուլկար կառավարութիւնը խնդրեր է ֆրանսական կառավարութեանէն որ Պուլկարները չտեղադրուին թրքական բաժնին մէջ։

—Կ. Պօլէն կիմարուեն որ այս ամառ զինուորական մեծ մարզանքներ պիտի լինին ալմանացի սպայների հրամատարութեան տակ։ Նշանակութեան արժանի է այս։

—«Սթանուարտ»ի Վիէննայի թրջութակիցը կը պատմէ թէ Սուլթանը մի մեծ պետութեան խորհուրդ հարցուցած լինելով Պուլկարական խնդրի լուծմանը համար, պատասխանատուներ է թէ Եւրոպան մի այնպիսի վիճակի մէջ կը գտնուի այժմ որ ամենէն լաւն է կարելի եղածին չափ քիչ խօսիլ առկա մնացած խնդիրներին վրայ։ Կարելի է թէ մի այնպիսի գէպը պատահի որ դիւրացունէ համաձայնութիւնը, բայց առ այժմ և թերեւս տակաւին երկար ժամանակ, պատասխանատուութիւն ունեցող ոչ մէկ պետական մարդ չհամարձակիր ըստանձնել եւրոպական քաղաքականութեան մէջ տիրող խաղաղութիւնը վերականգնող դործն։

Միեւնոյն թղթակցիցը կաւելցունէ թէ Վիէննայի մէջ այն համաժողով կը տիրէ թէ այս տարի ոչ մէկ պատերազմ չլինիր։ Լաւատեսներն կը կարծեն մինչև անգամ թէ այժմեան հանգամանակները կրնայ տակաւին երկարաձգուիլ տարուէ տարի։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

CONSTANTIN P. CHÉHIAZ
Négociant-commissionnaire
à Milan (Italie)

Հայ վաճառականները որոնք կը փափագին ուղղակի յարաբերութեան մասնէ Պ. Կատանիէն Շիէնսի պատուաւոր Հայ վաճառատան հետ, յանձնարարութեամբ ամեն տեսակ ապրանքներ գնելու կամ ծախելու համար, պէտք է դիմեն ուղղակի հետեւեալ հասցէին։

Monsieur Constantin P. Chéhiantz
No 18, Via Lauro, 18
Milan (Italie)

ՀԱՅՐ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

ՕՏԱՐՆԵՐԻ ԱԶԳՈՒՄ

Փորձի խմբագրապետ Մեծ. Պրն. Արագար Յովհաննէսեանի կարգացած մի հրապարակական գաղափարութիւնն է Հայկական խնդրին նկատմամբ Թիֆլիսի ժողովարանին մէջ 1879 թ. մայիսի 17ին։ Կը ներկայացունէ եւրոպացիների նկատողութիւնները Հայերի մասին և կը նկարագրէ Լոնտոնի Անգլո-Հայկական Մասնաժողովի արած միջոցները 1878 յուլիսին, Հայկական խնդրին համար։ Կը ծախուի «Արմէնիա»ի խմբագրատունէն։ Դիւնն է 1 ֆր., փոստի ծախքը մեր վրայ։

ԾԱՆՈՒ ԳԻՐԻՔԵՐ

Հետեւեալ գիրքերն կարելի է ստանալ Արմէնիայի խմբագրատունէն, իրենց առջեւ նշանակուած գիներով և փոստի ծախքը խմբագրատունէն վճարուելով։

Արժէքը կանխիկ չվճարուած՝ գիրք չըրկուի։

Հայրենասիրական հրատարակութիւններ

1. Բուլղար աւագակապետ. (Քրիստոնեայների հանգստութեանը համար Թիւրքիայի ստորագրած դաշնագրիցներն մեռած տաւեր լինելը ցոյց կուտայ. կը նկարագրէ մի մահմետականի դաւաճութեան զոհ եղած մի բուլղար ընտանիքի սրտաճմիկ դուրսութիւնը և վրիժառութեան համար դործնական միջոցներ ցոյց կուտայ)։ 20 սանդիւմ.

2. Ժամնա տ'Արք—Գաղղիայի ազատող (Ճատերին յայտնի է այս մանկամարդ հովու հոն, այս գիւղացի սղջկան հայրենասիրական եռանդը որով մի խումբ մարդիկ գլուխը ժողոված, հիւանդին յաղթութիւններ տարաւ Անգլիայիներին դէմ երբ ասոնք ամեն կողմէ ճնշած և նկրդ ձգած էին Յըբանսան)։ 15 սանդիւմ.

3. Նեղա — Տաւրիս պատմածը (Նիւթը առնուած է Թիւրքերի տիրապետութեան ժամանակ Պուլկարի մէջ ճշդիպոյշներին արած բարբարոսութիւններէն)։ 20 սանդիւմ.

4. Դօնցո — Բուլղար աւագակապետի պատմածը (Հարստահարուած հայրենիքի վրէժն առնելու համար՝ կնոջ մասնակցութեամբ կազմուած մի աւաղակային խմբի գործերն կը պատմէ)։ 20 սանդիւմ.

Վերագրեալ տետրակներն կը զըրկուին իրենց առջեւ նշանակուած գիներով, փոստի ծախքը Արմէնիայի խմբագրութեան վճարուելով։ Ով որ 20 տետրակ գնէ մէկ սնգամէն, այսինքն հինգ օրինակ իւրաքանչիւր տետրակէն, 1/6-ին 13 զեղչ կանխք վերագրեալ գներն վրայ, այսինքն

կը ստանանք 20 տետրակին համար 3 ֆր. և 20 սանդիւմ, փոխանակ 3 ֆր. և 75 սանդիւմի։

Խրիմեան Հայրիկ—ՎԱՆԳՈՅԺ (Ամեն Խրիմեան Սրբազանի գրած սրտաշարժ, խրատական և ուղատաշունչ տետրակ կը 1876ի Վանի հրդեհին նկատմամբ)։ 70 սանդիւմ.

Գամառ. Քարիպա — ԲԱՆԱՍՏԵՂԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. (Ազգային առաջնակարգ բանաստեղծ Ռ. Պատկանեանցի ողաւաղունչ և հրահանգիչ բանաստեղծութիւններն կը պարունակէ. սկիզբն դրուած է հեղինակին պատկերը)։ 2 ֆրանգ.

Գ. Արուսեանց—ՀԱՅՈՅ ԱԶԳԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. (Ամեն Հայի համար անհրաժեշտ պարտք է խմանալ իւր ազգի պատմութիւնը, գիտնալ թէ ինչպէս սկսեր է իւր ազգ, որոնք ունեցեր է իւր հայրենիք, ինչպէս եկիր հասեր է մեր օրեր, որոնք եղած են իւր երջանկութեան և իւր թշուառութեան պատճառներ ևն. Գեորգ Արուսեանց որ Տիֆլիսի Ներսիսեան վարժարանին մէջ Հայոց պատմութեան ուսուցիչ էր, գրած էր այս «Համառօտութիւն Հայոց ազգի պատմութեան»ը որ մինչև այժմ երբորդ տպագրութեան արժանացած է)։ 2 ֆր.

ՍԻՍՈՒԱՆ կամ Համապատում Հայկական Կիլիկիոյ. Հ. Ղեւոնդ Ալիշանի այս հրաշակերտ՝ ոչ միայն ամենամեծ պատիւ կը բերէ բազմահրամա հեղինակի հայրենագիտութեան և հայրենասիրական զգացման, այլ և մեծ պարծանք է ամբողջ հայութեան համար որի փառաւոր յիշատակներն աւերակների մէջէն և դարաւոր փոշիների տակէն դուրս բերել յաջողած է։ Կիլիկիան, մեր վերջին թագաւորութեան օրոնն ու գերեզմանը, ներկայացուած է այս գրքի մէջ իւր ամեն մանրամասնութիւններով։ Ընթերցողը կը գտնէ այնտեղ պատմական, աշխարհագրական, տեղագրական, բնութագրական ևն. ևն. հին ու նոր տեղեկութիւններ, հայ թագաւորների հրովարտականք, իշխանաւարական, դատաւարական ևն. հետաքրքրաշարժ ծանօթութիւններ որոնք Ալիշանի պէս բազմահմուտ մի անձի ուսումնասիրութեան և խուզարկութիւնների արդիւնքն եղած են։ Հայ գրականութեան մէջ երեւցած այդ հրաշակերտ՝ որ հայրենասէր վարդապետին Հ. Ղեւոնդ Ալիշանի ճարտար և անխնայ ձեռքովը կանգնած է ցոյց տալու համար մեր Կիլիկիան թագաւորութեան փառքն ու պարծանքը, արժան է որ զարգարէ ամեն մէկ Հայի գրողարանը դի ամեն Հայ իրաւունք ունի պարծենալու անով։

Գրքին սկիզբը կայ Վեր. հեղինակին պատկերը։ Ամբողջ գործը՝ բացի մի ընդարձակ ներածութեանէ, կը պարունակէ 592 երկիջեան երեսներ։ Տպագրուած է ընտիր տեսակ թղթի

վրայ և ունի 235 գեղեցկագիծ պատկերներ որոնք կը ներկայացունեն Կիլիկիայի գեղեցկագոյն տեսարանները։ Ունի նաեւ Կիլիկիայի աշխարհագրական նրբագիծ մէկ քարտէշը որ առանձինն եւս կը ծախուի Արմէնիայի խմբագրատունը, ինչպէս նշանակուած է յետագրեալ ծանուցումներին մէջ։

ՍԻՍՈՒԱՆԻ առաջնակարգ տետրակը (Լաւագոյն թղթի վրայ տպագրուած է 15ի չափ գունաւոր պատկերներով և պարզեւազ իրենքով) 55 ֆրանգ։

Նոյնը Բ կարգի (առանց գունաւոր պատկերների) 40 ֆր.

Նոյնն ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻՒՆԵՐ (Այս վերջին տեսակը որ 1885 թ. «Բազմավէպ»ի իւր վերջին եռամսեայ պարլին հրատարակուած է, աշխարհագրորդ լեզուով քաղաածներ կը ներկայացունէ ՍԻՍՈՒԱՆԵՆ որ գրուած է գրաւոր լեզուով—թէ և ոչ խրթին և անհասկանալի ոճով— և ծանօթութիւններ կուտայ Սիսուանի պարտնակութիւններին վրայ այնպէս որ զայն չունեցողին ցանկութիւնը կը գրգռէ ունեւալու համար և ունեցողին ու մի լաւ առաջնորդ կը լինի այդ ընդարձակ աշխատութեան մէջ գիտող աչքով շրջելու և հետազոտելու համար)։ 3 ֆր. 30 սանդ.

Գամառ. Քարիպա — ԱԶԱՏ ԵՐԳԵՐ. (Գամառ. Քարիպայի «Բանաստեղծութիւններ»)էն Աղաւ երգերի մասը առանձին տետրակով տպագրուած, 20 սանդիւմ։

ՀԱՅՆԱԳՐԵԱՆ, ԵՐԳԵՐՈՒԹԻՒՆԵՐ Ս. ՊԱՏՄԱՐԳԻ. Բ. տպագրութիւն, (տրպագրուած ի Ս. Եջմիածին) 10 ֆր.

Բաճճի—ԿՅՅԵՐ. Ա. և Բ հատորներ. Ազգային վիպագիր Պրն. Բաճճիի գործերն մէջ առաջին տեղը կը բաւեն ԿՅՅԵՐԵՐ. Այս գիրքը կը ծանօթացունէ ընթերցողը տաճկական և պարսկական Հայաստանի գլխաւոր տեղերին հետ, հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կուտայ քուրդերի զանազան ցեղերի և հայերի գրութեան, վարքի և բարքի մասին։ Նա ցոյց կը տայ այն ծրարիլ որին պէտք է հետեւին Հայաստանի մէջ գործելու զոյններն Մի խօսքով, թէ՛ իւր ազգային ընտիր վիպասանութիւն և թէ՛ իւր հայրենասիրական գործունէութեան վարդապետարան և ծրագիր, արժան է որ գտնուի այս գիրք ամեն հայրենասէր Հայի տուն։

Դին Ա հատորին 7 ֆր., Բ հատորին 8 ֆր. և 30 սանդիւմ։ Երկու հատորներն միասին գնողին 15 ֆր.։

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. ՓՈՐՔՈՒԴԱԼԵԱՆ

Le Gérant : FÉLIX ENFFANTIN.

ՄԱՐՍԵՅԼ

Հայրեն. տպարան Մ. Փորթոգալեանի
Marseille. — Imprimerie du Midi, M. SCHICKLER
rue Vacon 50.